

Innst. S. nr. 90

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

St.prp. nr. 40 (2002-2003)

Innstilling fra finanskomiteen om ny saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 2002

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Proposisjonen inneholder forslag om endringer på statsbudsjettet og redegjørelse for endringer som hittil i år er vedtatt eller foreslått på statsbudsjettet.

I statsbudsjettet for 2002 som ble vedtatt av Stortinget høsten 2001, var det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet i samsvar med handlingsregelen for finanspolitikken, anslått til 26,0 mrd. kroner.

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet anslås nå til 29,2 mrd. kroner. Det er knapt 4,4 mrd. kroner mer enn lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2002. I forhold til anslagene for 2002 i Nasjonalbudsjettet 2003 innebærer dette en økning av det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet med om lag 1,6 mrd. kroner.

Økningen i det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet siden Revidert nasjonalbudsjett 2002 skyldes:

- Økte anslag for renteutgifter og reduserte renteinntekter med om lag 1,3 mrd. kroner.
- Økte utgifter til arbeidsledige med om lag 0,9 mrd. kroner. Av dette kan om lag 250 mill. kroner knyttes til høyere gjennomsnittlig utbetaling per dagpengemottaker, mens resten er knyttet til høyere ledighet enn tidligere lagt til grunn.
- Anslagene for samlede skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er satt ned med om lag 1,9 mrd. kroner, hvorav reduserte anslag for inntekter fra investeringsavgiften anslås å utgjøre om lag 1 mrd. kroner.

- Netto økte aktivitetskorreksjoner knyttet til skatteinngang og dagpengeutbetalinger med om lag 0,1 mrd. kroner.
- En økning i de øvrige utgiftene på statsbudsjettet fratrukket økte inntekter (utenom renter og skatter) med om lag 0,2 mrd. kroner.

Forskjellen mellom det strukturelle og det faktiske, oljekorrigerte underskuddet utgjøres bl.a. av korreksjoner for avvik fra en normal konjunktursituasjon for skatter og avgifter og dagpenger til arbeidsledige, såkalte aktivitetskorreksjoner. Siden Revidert nasjonalbudsjett 2002 er det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet økt med om lag 450 mill. kroner som følge av at noe mer av den observerte skatteinngangen forklares av høykonjunktur enn tidligere beregnet. Deler av de økte dagpengeutbetalingene skal korrigeres ut i beregningen av det strukturelle budsjettunderskuddet. Dette bidrar til å redusere underskuddet med 5 350 mill. kroner. Samlet øker dermed det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet med 100 mill. kroner som følge av endrede aktivitetskorreksjoner.

Siden Stortinget vedtok budsjettet i fjor høst, er det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet økt med 16,5 mrd. kroner. Denne svekkelsen må ses i sammenheng med forslaget om å styrke egenkapitalen i Norges Bank med nær 8,9 mrd. kroner, jf. nærmere omtale i proposisjonen og nedenfor. I tillegg bidrar reduserte netto renteinntekter, økte utgifter til arbeidsledige og reduserte skatte- og avgiftsanslag siden Revidert nasjonalbudsjett 2002 til å øke det oljekorrigerte underskuddet.

Netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten er redusert med 16,5 mrd. kroner fra saldert budsjett, som ble vedtatt høsten 2001, og fram til nysalderingen. Statsbudsjettets underliggende utgifter i 2002 er om lag på linje med utgiftsnivået i Revidert nasjonalbudsjett 2002. Den reelle, underliggende utgiftsveksten er

om lag 2½ pst. fra regnskap for 2001. Den nominelle, underliggende utgiftsveksten er på 7,1 pst.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for hvordan statsbudsjettets nøkkeltall har utviklet seg fra regnskap 2001 til anslag på regnskap 2002.

Tabell 1.1 viser utviklingen i hovedtallene på statsbudsjettet for 2002 etter at budsjettet ble vedtatt i Stortinget i desember 2001. Tabell 1.2 gir en tilsvarende oversikt for lånetransaksjoner og statsbudsjettets finansieringsbehov.

Tabell 1.1 Statsbudsjettets og Statens petroleumsfonds inntekter og utgifter eksklusive lånetransaksjoner i 2002 (mill. kroner)

	Saldert budsjett 2002 vedtatt høsten 2001	Endringer til og med framleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett 2002	Endringer etter Revidert nasjonalbudsjett 2002	Anslag på regnskap høsten 2002
1. Statsbudsjettet				
A Statsbudsjettets inntekter i alt	717 569	4 319	-24 702	697 186
A.1 Inntekter fra petroleums- virksomhet	203 200	-3 455	-12 440	187 305
A.2 Inntekter utenom petroleums- inntekter.....	514 369	7 774	-12 262	509 881
B Statsbudsjettets utgifter i alt	567 699	10 343	2 250	580 292
B.1 Utgifter til petroleums- virksomhet.....	16 430	850	-275	17 005
B.2 Utgifter utenom petroleums- virksomhet.....	551 269	9 493	2 525	563 287
Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-36 900	1 719	-14 787	-53 406
+ Overført fra Statens petroleumsfond..	36 900	1 719	14 787	53 406
= Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner.....	0	0	0	0
2. Statens petroleumsfond				
Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet (A.1-B.1), overføres til Statens petroleumsfond.....	186 770	-4 305	-12 165	170 300
- Overført til statsbudsjettet	36 900	1 719	14 787	53 406
+ Renteinntekter og utbytte i fondet	23 600	-2 800	1 500	22 300
= Overskudd i Statens petroleumsfond..	173 470	-8 824	-25 452	139 194
3. Statsbudsjettet og Statens petroleumsfond samlet				
Overskudd	173 470	-8 824	-25 452	139 194

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 1.2 Statsbudsjettets lånetransaksjoner og finansieringsbehov i 2002 (mill. kroner)

	Saldert budsjett 2002 vedtatt høsten 2001	Endringer til og med framleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett 2002	Endringer etter Revidert nasjonalbudsjett 2002	Anslag på regnskap høsten 2002
Lånetransaksjoner				
Utlån, aksjetegning mv.	66 232	5 753	2 669	74 654
- Tilbakebetalinger.....	54 579	4	-12 417	42 166
- Statsbudsjettets overskudd	0	0	0	0
= Netto finansieringsbehov	11 653	5 749	15 086	32 488
+ Gjeldsavdrag.....	47 418	0	-211	47 207
= Statsbudsjettets brutto finansierings- behov	59 071	5 749	14 875	79 695

Kilde: Finansdepartementet

Fra saldert budsjett til nysaldert budsjett er folketrygdens samlede utgifter økt med 7,6 mrd. kroner. Folketrygdens inntekter er økt med 1,6 mrd. kroner. Folketrygdens finansieringsbehov er dermed økt med 6,1 mrd. kroner til 63,6 mrd. i nysaldert budsjett.

Det er tidligere forutsatt at dette beløpet skal dekkes ved statstilskudd, jf. Gul bok 2002. Det er imidlertid fortsatt usikkerhet om hvor stort det endelige regnskapsresultatet vil bli. I denne proposisjonen foreslås det derfor at folketrygdens finansieringsbehov for 2002 dekkes ved statstilskudd uten angivelse av beløp, jf. forslag til romertallsvedtak II.

Folketrygden inngår som en ordinær del av statsbudsjettframlegget. De ulike departementers bevilgningsforslag under folketrygden er innarbeidet i de respektive fagproposisjoner. Nedenfor følger en summarisk oversikt over bevilgningsendringer under folketrygden som er vedtatt eller foreslått for Stortinget i år.

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Reidun Gravadahl, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, slutter seg til forslag til vedtak II om at finansieringsbehovet for folketrygden i 2002 skal dekkes ved statstilskudd, jf. forslag II under kapittel 6 Komiteens tilråding.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet konstaterer at inntektene fra en rekke skatte- og avgiftsarter er til dels vesentlig endret i forhold til forutsetningene da budsjettet ble vedtatt. Disse medlemmer konstaterer også at "det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet" er økt med 3,2 mrd. kroner. Disse forholdene understreker for det første at det verken er mulig eller strengt nødvendig å forsøke å finsikte økonomien på promillenivå, slik Stortinget i fullt alvor gjør når det gjelder å balansere budsjettet på øren, slik det er anvist av den til enhver tid sittende regjering. For det andre undergraver Stortinget statsbudsjettet som styringsverktøy når det først finsikter promillene i budsjettbehandlingen, for deretter i nysalderingen å konstatere med tilnærmet stoisk ro at budsjettet er sprukket ettertrykkelig - enten sprekken er netto merutgifter eller netto merinntekter.

Disse medlemmer viser for øvrig til at "det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet" er økt med 3,2 mrd. kroner, mens "det oljekorrigerte underskuddet" er økt med 16,5 mrd. kroner siden budsjettet ble vedtatt høsten 2001.

Disse medlemmer konstaterer derfor at "handlingsregelen for bruk av oljeinntekter" ikke er til hinder for en faktisk bruk av oljepenger i et større omfang enn hva som foreslås i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjetter. Virkningen på "sparingen til fremtidige pensjonsutbetalinger" er nøyaktig den samme. Pengene er brukt.

Disse medlemmer registrerer videre med en viss undring at budsjettet fremdeles er aktivitetskorrigert som om Norge er i en høykonjunktursituasjon, til tross for registrert lavere vekst i privat konsum og registrert økende arbeidsledighet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at anslagene for statens inntekter er redusert med anslagsvis 20 mrd. kroner fra saldert budsjett. Om lag 16 mrd. kroner er reduserte inntekter fra oljevirkksomheten, mens øvrige inntekter er drøyt 4 mrd. kroner lavere enn anslått. Statsbudsjettets utgifter er økt med 16 mrd. kroner. Anslaget for det oljekorrigerte underskuddet er økt fra 37 mrd. kroner til 53,5 mrd. kroner. Disse medlemmer understreker at slike vesentlige endringer i anslagene viser at det er liten grunn til å feste seg for sterkt til det eksakte beløpet i balansen når statsbudsjettet behandles.

Disse medlemmer understreker også at proposisjonen viser den store rikdommen i det norske samfunnet. På tross av dette finnes det store uløste oppgaver, i skolevesenet, i samferdselssektoren og på en rekke andre områder innenfor velferdsstaten. Den store utfordringen er å skape politisk vilje til å prioritere slike fellesskapsoppgaver framfor ytterligere økning av den private rikdommen.

Disse medlemmer peker særlig på tempoet i leteboringen på norsk sokkel og nivået på oljeinvesteringene som områder der mange argumenter taler for redusert aktivitet. Allerede i dag gir oljevirkksomheten oss så store inntekter at vi ikke klarer å bruke mer enn en brøkdel. Behovet for økte oljeinntekter de nærmeste årene er derfor ikke til stede. Når stortingsflertallet heller ikke er interessert i å bruke kapitalen i oljefondet på en mer offensiv måte, for eksempel gjennom å bidra til næringsutvikling i den fattige delen av verden, gir det voldsomme tempoet i oljeutvinningen lite mening.

Fossile brennstoffers sentrale bidrag i de globale miljøproblemene understreker dette poenget. Som storprodusent av olje og gass har Norge et betydelig medansvar, og etter disse medlemmers oppfatning bør også fremtidens generasjoner få anledning til å være med på å bestemme forvaltningen av oljereservene, inkludert muligheten for å la deler av dem være uutvunnet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at anslagene for statens utgifter og inntekter er endret til dels betydelig, sammenlignet med saldert budsjett for 2002, vedtatt høsten 2001. Og mens skatte- og avgiftsinntektene ble kraftig oppjustert i revidert nasjonalbudsjett, blir de samme inntektene nedjustert med nesten 2 mrd. kroner.

Siden Stortinget vedtok budsjettet i fjor høst har det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet økt med 16,5 mrd. kroner. Samtidig er det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet økt med 3,2 mrd. kroner. Dette viser etter dette medlems oppfatning at handlingsregelen ikke er til hinder for merbruk av oljepengene ut over det handlingsregelen tilsier, bare man venter til behandlingen av ny saldering av budsjettet. Virkningen på sparingen til framtidige pensjoner enten oljepenger brukes i ny saldering eller ved vedtakelsen av høstens budsjett, er nøyaktig den samme. Det blir mindre igjen til framtidige pensjoner.

Dette medlem mener at disse ikke uvesentlige endringene i anslagene viser at det er grunn til å stille spørsmål ved det enorme fokuset på å holde seg til eksakt den foreslåtte balanse under høstens budsjettbehandling.

Dette medlem viser til at Senterpartiets alternative budsjettopplegg legger opp til en forsvarlig mer-

bruk av oljepenger for å stimulere til forebygging og investering i framtidig verdiskaping. En slik politisk prioritering vil bidra til å dempe presset i økonomien og redusere utgifter påfølgende år. Flertallets håndtering av handlingsregelen hindrer en slik langsiktig og fornuftig tenking.

Dette medlem vil peke på at Senterpartiet har fremmet kritikk mot handlingsregelen i Revidert nasjonalbudsjett 2002, samtidig som dette medlem sammen med Senterpartiets leder Odd Roger Enoksen fremmet forslag om endringer i dagens handlingsregel i privat forslag Dokument nr. 8:5 (2002-2003) slik at det gis rom for økt bruk av oljepenger der dette kan redusere presset i økonomien ved at den disponible arbeidsstyrken økes, kostbare flaskehalser for næringslivet fjernes, ledig kapasitet i enkelte samfunnsområder utnyttes eller store offentlige utgiftsposter på lengre sikt kan bli redusert.

2. FORSLAG OM ENDRINGER I SKATTER OG AVGIFTER

Sammendrag

Tabell 2.1 Forslag om endringer i skatter og avgifter (mill. kroner)

Kap.	Post	Endringer før nysaldert budsjett	Endringer i nysalderingen	Sum endringer
5501	Skatter på formue og inntekt			
	70 Toppskatt mv.	-24	822	798
	72 Fellesskatt	-32	2 972	2 940
5506	Avgift av arv og gaver			
	70 Avgift	-5	-129	-134
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum			
	71 Ordinær skatt på formue og inntekt		-5 300	-5 300
	72 Særskatt på oljeinntekter		-10 800	-10 800
	73 Produksjonsavgift		100	100
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen			
	70 Avgift		-300	-300
5511	Tollinntekter			
	70 Toll	-100	-20	-120
	71 Auksjonsinntekter fra tollkvoter	0	-8	-8
5521	Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.			
	70 Avgift	2 165	-1 000	1 165
5526	Avgift på alkohol			
	71 Produktavgift på brennevin, vin m.m. ..	0	-180	-180
	72 Produktavgift på øl.....	0	79	79
5531	Avgift på tobakkvarer			
	70 Avgift	0	-531	-531
5536	Avgift på motorvogner m.m.			
	71 Engangsavgift på motorvogner m.m.	0	-555	-555
	72 Årsavgift	0	219	219
	73 Vektårsavgift	0	-27	-27
	75 Omregistreringsavgift	0	26	26
	76 Avgift på bensin	0	- 332	- 332
	77 Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).....	0	-130	-130

Kap.	Post	Endringer før nysaldert budsjett	Endringer i nysalderingen	Sum endringer
5541	Avgift på elektrisk kraft			
	70 Forbruksavgift.....	0	244	244
5542	Avgift på mineralolje mv.			
	70 Avgift på mineralolje	0	-470	-470
	71 Avgift på smøreolje.....	0	-17	-17
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.			
	70 CO ₂ -avgift.....	0	-153	-153
	71 Svovelavgift	0	-16	-16
5545	Miljøavgifter i landbruket			
	71 Miljøavgift, plantevernmidler.....	14	0	14
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall			
	70 Avgift på sluttbehandling av avfall	0	30	30
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier			
	70 Trikloretten (TRI)	0	-20	-20
	71 Tetrakloretten (PER)	0	-14	-14
5555	Sjokolade- og sukkeravgift			
	70 Avgift	0	25	25
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.			
	70 Avgift på alkoholfrie kullsyreholdige drikkevarer	0	100	100
5557	Avgift på sukker			
	70 Avgift	0	-9	-9
5558	Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikke- varer m.m.			
	70 Produktavgift	0	15	15
5559	Avgift på drikkevareemballasje			
	70 Grunnavgift på emballasje.....	0	87	87
	71 Miljøavgift på kartong	0	2	2
	72 Miljøavgift på plast.....	0	18	18
	73 Miljøavgift på metall	0	-18	-18
	74 Miljøavgift på glass	0	-9	-9
5565	Dokumentavgift			
	70 Avgift	0	300	300
5571	Totalisatoravgift			
	70 Avgift	-6	0	-6
5577	Avgift til staten av apotekenes omsetning			
	70 Avgift	-10	0	-10
5578	Avgift på farmasøytiske spesialprepa- rater			
	70 Registreringsavgift.....	10	0	10
	71 Kontrollavgift.....	6	0	6
5580	Avgift på flyging av passasjerer			
	72 Avgift	0	-67	-67
5700	Folketrygdens inntekter			
	71 Trygdeavgift.....	-20	578	558
	72 Arbeidsgiveravgift	481	590	1 071
	Sum	2 479	-13 898	-11 419

Anslaget for samlede skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge til statsbudsjettet i 2002 foreslås netto økt med om lag 4,9 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett. Skatte- og avgiftsinntekter anslås etter dette å utgjøre 467,3 mrd. kroner. Revisjonen av skatte- og avgiftsanslagene er basert på en gjennomgang av statis-

tikken for innbetalte skatter og avgifter til og med oktober måned, samt oppgaver over utliknede skatter for inntektsåret 2001 for personlige skattytere og selskaper mv. (etterskuddspliktige skattytere).

I Revidert nasjonalbudsjett 2002 ble anslaget for de samlede skatte- og avgiftsinntektene økt med 6,9 mrd.

kroner i forhold til saldert budsjett. Dette er i hovedsak begrunnet med oppdatert informasjon om 2001, som viste høyere etterskuddsskatter fra bedrifter og høyere inntekter fra merverdiavgiften. Det nye nivået ble videreført til 2002. Dessuten bidro en oppjustering av anslaget for årslønnsveksten i 2002 til å trekke skatteinntektene opp.

I forhold til Revidert nasjonalbudsjett 2002 foreslås anslaget for de samlede skatte- og avgiftsinntektene satt ned med om lag 1,9 mrd. kroner i nysaldert budsjett 2002. Nedjusteringen er primært knyttet til lavere inntekter fra særavgiftene og nedjusterte anslag for inntekter fra merverdi- og investeringsavgiften i forhold til anslagene i Revidert nasjonalbudsjett 2002. Tall for avgiftsinngangen tyder på at tilpasningene til bortfallet av investeringsavgiften fra 1. oktober 2002 ble større enn tidligere lagt til grunn.

Det foreligger ny informasjon om utliknede skatter for etterskuddspliktige skattytere for inntektsåret 2001. Utliknet skatt fra selskaper og andre etterskuddspliktige skattytere utenom petroleumsvirksomhetene for inntektsåret 2001 blir med gjeldende innbetalingsordning i hovedsak betalt inn i 2002. Den nye informasjonen trekker isolert sett i retning av at denne skatten blir i størrelsesorden 3 mrd. kroner lavere enn tidligere anslått. Imidlertid ble likningen for etterskuddspliktige skattytere lagt ut noe tidligere i år enn i fjor. Dette innebærer at en større del av resterende skatt vil tilfalle statsbudsjettet for 2002 enn det som var tilfelle i 2001. Denne forskyvningen av innbetalingstidspunkt oppveier virkningen av nedjusterte anslag for utliknede etterskuddsskatter for inntektsåret 2001. Innbetalte skatteinntekter til statsbudsjettet i 2002 fra selskaper og andre etterskuddspliktige skattytere anslås derfor samlet sett å bli om lag som tidligere lagt til grunn.

Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten i 2002 anslås nå til 91,0 mrd. kroner, inkludert CO₂-avgift. Anslaget er 16,3 mrd. kroner lavere enn anslått i saldert budsjett. Anslaget for innbetalte direkte skatter (ordinær skatt og særskatt) er nedjustert med 16,1 mrd. kroner. Innbetalt avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen anslås nå til 3,0 mrd. kroner. Dette er 0,3 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. Anslagene for betalte skatter og avgifter er blant annet basert på innbetalingene så langt i år, utlignet skatt for 2001 og pris- og produksjonsutviklingen hittil i år.

Nedjusteringen av anslaget for betalte skatter har i første rekke sammenheng med lavere petroleumproduksjon og høyere investeringer i 2002 enn lagt til grunn i saldert budsjett. Salg av SDØE-andeler oppveier noe av skattenedgangen. Nedjusteringen av anslaget for innbetalt CO₂-avgift kan tilskrives de reduserte produksjonsanslagene for 2002.

Komiteens merknader

Komiteen tar de endrede provenyanslagene for skatter og avgifter til etterretning.

3. FORSLAG OM ENDRINGER I DEPARTEMENTENES INNTEKTER OG UTGIFTER

3.1 Utenriksdepartementet

3.1.1 Kap. 167 Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)

SAMMENDRAG

Økte utgifter til flyktninger i Norge har medført en økning av ODA-godkjente utgifter, jf. omtale nedenfor om Kommunal- og regionaldepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på kap. 167 post 21 med 144,1 mill. kroner, fordelt med 79,4 mill. kroner til økte oppholdsutgifter og 64,7 mill. kroner til økte utgifter til språkopplæring. Bevilgningsøkningen foreslås tilleggsbevilget uten inndekning fra andre poster under bistandsbudsjettet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å øke bevilgningen under kap. 167 post 21 med 144,1 mill. kroner.

3.2 Utdannings- og forskningsdepartementet

3.2.1 Kap. 3254 Tilskudd til voksenopplæring

SAMMENDRAG

Som en følge av økt bevilgningsbehov knyttet til norskopplæring på kap. 254 post 60, øker også ODA-godkjente utgifter, dvs. innenlandske utgifter til flyktninger som i henhold til statistikkdirektivet til OECD kan defineres som offisiell utviklingshjelp. Videre er andelen ODA-godkjente utgifter til norskopplæring høyere enn forutsatt. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen på posten med 64,7 mill. kroner. Det vises også til omtale i St.prp. nr. 24 (2001-2002) Om endringer på statsbudsjettet for 2002 under kapitler administrert av Utdannings- og forskningsdepartementet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å forhøye bevilgningen under kap. 3254 post 4 med 64,7 mill. kroner.

3.3 Kultur- og kirkedepartementet

3.3.1 Kap. 305 Lotteritilsynet

SAMMENDRAG

Nivået på gebyrinntektene under kap. 3305 post 2 reduseres permanent med 4,0 mill. kroner i forhold til de budsjetterte inntektene i 2002, jf. omtale under kap. 3305 post 2 nedenfor.

Lotteritilsynets utgifter skal dekkes av inntekter under kap. 3305 postene 2 og 3. Som følge av ovennevnte foreslås det at kap. 305 post 1 reduseres med 4,0 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å redusere kap. 305 post 1 med 4 mill. kroner.

3.3.2 **Kap. 3305 Inntekter fra spill og lotterier**

SAMMENDRAG

I forbindelse med budsjetteringen av gebyrinntektene ble antallet spilleautomater anslått til 21 000. Det viser seg nå at dette anslaget var for høyt og at det faktiske tallet på spilleautomater i 2002 er om lag 19 000. Denne reduksjonen i antall spilleautomater gir en reduksjon i gebyrinntektene i 2002 på 4,0 mill. kroner i forhold til de budsjetterte inntektene.

Behandlingen av oppstillingstillatelser for spilleautomater er blitt forsinket i forhold til de forutsetninger som lå til grunn for saldert budsjett for 2002. Som følge av dette blir gebyrinntektene i 2002 redusert med 16,0 mill. kroner i forhold til de budsjetterte inntektene. Disse inntektene vil i stedet påløpe i 2003. Som følge av ovennevnte foreslås det at kap. 3305 post 2 reduseres med til sammen 20,0 mill. kroner i 2002, jf. også omtale under kap. 305 post 1 ovenfor.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å redusere kap. 3305 post 2 med i alt 20 mill. kroner.

3.4 **Kommunal- og regionaldepartementet**

3.4.1 **Kap. 3520 Utlendingsdirektoratet**

SAMMENDRAG

Det vises til St. prp. nr. 22 (2002-2003) Om endringer i statsbudsjettet 2002 under Kommunal- og regionaldepartementets forvaltningsområde hvor det er foreslått en økning under kap. 520 post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak på 165,4 mill. kroner.

Visse innenlandske utgifter knyttet til mottak av asylsøkere og flyktninger kan i henhold til OECD statistikkdirektiver godkjennes som offisiell utviklingshjelp. Som følge av forslag om økt bevilgning under kap. 520 Utlendingsdirektoratet post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, foreslås bevilgningen under kap. 3520 post 4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter økt med 79,4 mill. kroner. Det er da lagt til grunn en andel av flyktninger fra ODA-godkjente land på 80 pst., og at 60 pst. av disse har vært i mottak i mindre enn ett år.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å forhøye bevilgningen under kap. 3520 post 4 med 79,4 mill. kroner.

3.5 **Nærings- og handelsdepartementet**

3.5.1 **Kap. 3961 Statsforetak under NHD**

SAMMENDRAG

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2002 ble det innført en garantipremie på statsforetakenes låneopptak, jf. Innst. S. nr. 255 (2001-2002). Formålet med garantipremien er å nøytralisere foretakenes fordel av garantibestemmelsene i statsfore-

taksloven. I denne sammenheng ble det vedtatt proveyninntekter fra ordningen på 100 mill. kroner for 2. halvår 2002, knyttet til innføringen av garantiprovisjon for Statkraft SFs låneportefølje.

Statkraft SF har nylig foretatt nye låneopptak, og det anslås derfor at inntektene fra garantiprovisjonen blir 112 mill. kroner for 2. halvår 2002.

På denne bakgrunn foreslås bevilgningen under kap. 3961 post 70 økt med 12 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å forhøye bevilgningen under kap. 3961 post 70 med 12 mill. kroner.

3.5.2 **Kap. 5609 Renter av lån til statsforetak under NHD**

SAMMENDRAG

Rentefastsettelsen av lånet foretas med utgangspunkt i eksisterende statspapir. I saldert budsjett for 2002 var rentefastsettelsen til foretakets serielån, med en saldo på 2 125 mill. kroner pr. 1. januar 2002, knyttet til et statspapir som i sin helhet forfalt 31. oktober 2002. Høsten 2002 ble det foretatt en renteendring på serielånet som medfører renteforfall 15. desember i perioden 2002-2006. Dette medfører at renteinntektene fra lån til Statkraft SF øker med om lag 16,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for 2002.

På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen under kap. 5609 post 81 økes med 16,5 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.6 **Barne- og familiedepartementet**

3.6.1 **Kap. 860 Forbrukerrådet**

SAMMENDRAG

I år 2000 og 2001 ble pensjonstrekket feil ført i Forbrukerrådets regnskaper. Feilen på totalt 1 570 331,65 kroner synes å ha oppstått i forbindelse med skifte av regnskapsfører og at Forbrukerrådet overtok ansvaret for lønnsutbetalinger til sine ansatte fra skattefogden. Pensjonstrekket for årene 2000 og 2001 ble feilaktig utgiftsført i bevilgningsregnskapet og avsatt som en balansepost i Forbrukerrådets regnskap. Denne føringsmåten medfører at mellomværende med statskassen blir feil.

Med henvisning til St.prp. nr. 65 (1997-1998) foreslås det at Stortinget samtykker til en regnskapsmessig avskrivning på 1 570 331,65 kroner ved postering over konto for forskyvninger i balansen, jf. forslag til romertallsvedtak III.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag, jf. forslag III under kapittel 6 Komiteens tilråding i denne innstilling.

3.7 Finansdepartementet

3.7.1 *Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten*

3.7.1.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Stortinget bevilget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2002 2 mill. kroner for å dekke økte utgifter som følge av endring av forskrift av 26. mai 1978 nr. 12 om tollfrihet for reiseutstyr og reisegods § 6, jf. omtale i St.prp. nr. 63 (2001-2002). Merutgiftene til tollkontroll var begrunnet med forventet økt fergetrafikk mellom Norge og Sverige. Oppstart av nye fergeruter mellom Norge og Sverige er ikke kommet i gang.

Forutsetningen for bevilgningen på 2 mill. kroner har dermed falt bort, og det foreslås på denne bakgrunn å redusere kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten post 1 Driftsutgifter med 2 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.1.2 POST 70 TILBAKEBETALING AV AVGIFTER SOM ER AVVIKLET (NY)

Sammendrag

Under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten foreslås det opprettet en ny post 70 Tilbakebetaling av avgifter som er avviklet med en bevilgning på 4,4 mill. kroner.

Forslaget til bevilgning gjelder refusjoner knyttet til avgifter som er avviklet. Avgiftene blir beregnet etter gjeldende regelverk på det tidspunkt avgiftsplikten oppstod. Som følge av etterberegning kan det derfor bli fastsatt nye beløp på avgifter som har opphørt. Forslaget er blant annet knyttet til tilbakebetaling av for mye betalt avgift på kull og koks og emballasjeavgift på kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å bevilge 4,4 mill. kroner under kap. 1610 ny post 70.

3.7.2 *Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten*

SAMMENDRAG

Omfanget av registreringer i Småbåtregisteret inneværende år er blitt lavere enn forutsatt i St.prp. nr. 1 (2001-2002). Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten post 4 Gebyr for registrering av småbåter med 5 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.3 *Kap. 1618 Skatteetaten*

3.7.3.1 POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Gjennomføringen av omorganisering av likningsforvaltningen (OAL) skjer raskere enn tidligere forutsatt, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen til prosjektet under kap. 1618 Skatteetaten post 1 Driftsutgifter med 25 mill. kroner.

Videre foreslås det å omdisponere 20 mill. kroner fra post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold til post 1 Driftsutgifter. Omdisponeringen skyldes at enkelte utgifter under post 45 er feilpostert i saldert budsjett 2002.

Totalt foreslås bevilgningen under kap. 1618 Skatteetaten post 1 Driftsutgifter økt med 45 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag under kap. 1618 post 1.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet konstaterer at gjennomføringen av omorganiseringen av ligningsforvaltningen skjer raskere enn tidligere forutsatt. Dette er isolert sett gledelig.

Disse medlemmer vil likevel bemerke at bevilgningsavviket er relativt stort, og forutsetter derfor at den økte bevilgningen vil ha sin tilsvarende motpost i behov for reduserte bevilgninger siden.

3.7.3.2 POST 22 STØRRE IT-PROSJEKTER, KAN OVERFØRES

Sammendrag

Det vises til omtale av prosjektet System for likning av næringsdrivende (SLN) i St.prp. nr. 1 (2001-2002). For å opprettholde framdriften i utviklingsarbeidet foreslås det å øke bevilgningen til prosjektet under kap. 1618 Skatteetaten post 22 Større IT-prosjekter med 35 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag under kap. 1618 post 22.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til at det nå foreslås å styrke kap. 1618 post 22 Større IT-prosjekter med 35 mill. kroner, og at denne bevilgningen er overførbar til 2003. Dette medlem vil minne om at samme budsjettpost ble redusert med 40 mill. kroner gjennom budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet datert 22. november 2002. Dette medlem konstaterer at det ved disse grepene er tilført 40 mill. kroner på neste års budsjett uten at man har kommet i konflikt med handlingsregelen.

3.7.3.3 POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD, KAN OVERFØRES

Sammendrag

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1618 Skatteetaten post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold med 20 mill. kroner som følge av omdisponering til post 1 Driftsutgifter.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag under kap. 1618 post 45.

3.7.4 **Kap. 4618 Skatteetaten**

SAMMENDRAG

Som følge av en reduksjon i antall tvangsinnfordringer ved de ordinære namsmenn for skattefogdene foreslås det å redusere bevilgningen under kap. 4618 Skatteetaten post 1 Pante- og tinglysingsgebyrer med 6,7 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag under kap. 4618 post 1.

3.7.5 **Kap. 1632 Merverdiavgiftskompensasjon for kommuner, fylkeskommuner og frivillige organisasjoner**

SAMMENDRAG

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner med 65 mill. kroner. Reduksjonen skyldes at 65 mill. kroner av 195 mill. kroner som ble bevilget til ordningen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2002, først kommer til utbetaling i 2003. Det vises til St.prp. nr. 1 (2002-2003) Finansdepartementets fagproposisjon, hvor et bevilgningsforslag for 2003 på 65 mill. kroner er innarbeidet.

Det foreslås videre at stikkordet "kan overføres" knyttes til posten.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å redusere bevilgningen under kap. 1632 post 70 med 65 mill. kroner, og at stikkordet "kan overføres" knyttes til posten.

3.7.6 **Kap. 1650 Statsgjeld, renter m.m.**

3.7.6.1 POST 88 RENTER OG PROVISJON M.M. PÅ UTENLANDSK STATSGJELD, OVERSLAGS-BEVILGNING

Sammendrag

Bevilgningen under kap. 1650 post 88 Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld foreslås redusert med 50 mill. kroner som følge av endrede valutakurser.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.6.2 POST 89 RENTER OG PROVISJON M.M. PÅ INNENLANDSK STATSGJELD, OVERSLAGS-BEVILGNING

Sammendrag

Det foreslås å øke bevilgningen under kap. 1650 post 89 Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld med 73,7 mill. kroner som følge av nye regnskapsanslag.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.7 **Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning**

SAMMENDRAG

Bevilgningen under kap. 1651 post 92 Avdrag på utenlandsk statsgjeld foreslås redusert med 210,9 mill. kroner som følge av endrede valutakurser.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.8 **Kap. 2309 Tilfeldige utgifter**

SAMMENDRAG

I saldert budsjett for 2002 er det under kap. 2309 post 1 bevilget 7 094,7 mill. kroner. Ved salderingen av 2002-budsjettet ga Stortinget en fullmakt til Regjeringen til å redusere departementenes drifts- og investeringsutgifter med 65 mill. kroner. Innsparingen ble foreløpig lagt som en reduksjon på kap. 2309. Innsparingen ble fordelt på departementene i tråd med fullmakten, og Stortinget ble orientert om fordelingen i St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer på statsbudsjettet medregnet folketrygden 2002. Midlene ble samtidig tilbakeført til kap. 2309. Før St.prp. nr. 63 utgjorde kap. 2309 dermed til sammen 7 159,7 mill. kroner.

I saldert budsjett var det avsatt en reserve på 200 mill. kroner for å dekke kompensasjon til frivillige organisasjoner for innføring av merverdiavgift på tjenester. I St.prp. nr. 63 som ble fremmet samtidig med Revidert nasjonalbudsjett 2002, ble bevilgningen under kap. 2309 redusert med 200 mill. kroner mot en tilsvarende samlet økning under kapitlene 1618 og 1632 i forbindelse med innføring av en refusjonsordning.

Videre ble det i St.prp. nr. 63 foreslått å øke kap. 2309 med 1 024 mill. kroner som følge av økte rammer for inntektsoppgjør der staten er part. Samlet ble det foreslått å øke kap. 2309 med 823,7 mill. kroner.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 63 ble bevilgningen økt med til sammen 720,7 mill. kroner. I tillegg vedtok Stortinget følgende to innsparingsfullmakter på henholdsvis 84 mill. kroner og 19 mill. kroner:

"Stortinget samtykker i at det i statsbudsjettet for 2002 spares inn 84 mill. kroner på postene 1-29 driftsutgifter (unntatt post 24), postene 30-49 investeringer og post 50 overføringer til andre statselskap som gjelder drift og investeringer. Helseforetakene unntas. Innsparingen skal primært foretas på områder hvor det forventes et mindreforbruk og på områder hvor det kan hentes ut effektiviseringsgevinster. Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Innsparingen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse med ny saldering av 2002 budsjettet. Innsparingen tas foreløpig ved å redusere kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 84 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, tilbakeføres 84 mill. kroner til kapittel 2309."

"Stortinget samtykker i at det spares inn 19 mill. kroner på departementenes driftsutgifter. Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Innsparingen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse med ny saldering av 2002-budsjettet. Innsparingen tas fore-

løpig ved å redusere kapittel 2309. Tilfeldige utgifter med 19 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, tilbakeføres 19 mill. kroner til kapittel 2309."

Disse innsparingene er nå fordelt slik det fremgår av oversikten gitt i eget vedlegg. Midlene er på denne bakgrunn tilbakeført til kap. 2309 som dermed økes isolert sett med 103 mill. kroner. Kap. 2309 utgjør etter dette 7 983,4 mill. kroner.

Bevilgningen på kap. 2309 skal blant annet dekke tilleggsbevilgninger til statsoppgjøret, reguleringen av folketrygdens grunnbeløp, takstoppgjøret for leger, fysioterapeuter og psykologer samt oppgjøret for vernepliktige. Utgiftene til disse formålene var opprinnelig anslått til 6 477,5 mill. kroner i proposisjonene om inntektsoppgjørene som ble fremmet i vår. Det viser seg imidlertid at konsekvensene av statsoppgjøret var anslått 148,5 mill. kroner for lavt, jf. omtale av økt bevilgning for kap. 2315 Lønnsregulering for statlige arbeidstakere i det statlige tariffområdet nedenfor. Dette innebærer at bevilgningen må settes ned med 6 625,2 mill. kroner for å dekke lønnsoppgjør mv.

Det er pr. 30. september regnskapsført utgifter på til sammen 13,9 mill. kroner direkte på kap. 2309. I tillegg vil det ved Finansdepartementets samtykke bli gitt adgang til netto overskridelser under de enkelte departementenes budsjettkapitler. Det er vanskelig å anslå hvor mye som vil bli regnskapsført på dette kapitlet de tre siste månedene av året. Medregnet behovet for overskridelser bør det på denne bakgrunn gjenstå om lag 50 mill. kroner under kap. 2309 etter nysalderingen.

Bevilgningen foreslås på denne bakgrunn redusert med 7 933,4 mill. kroner, hvorav dekning av bevilgninger til lønnsoppgjør utgjør 6 625,2 mill. kroner. Denne reduksjonen blir stående som motpost til de utgiftsøkninger som Stortinget vedtar vedrørende inntektsoppgjør og tilleggsbevilgninger 2. halvår.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å redusere bevilgningen under kap. 2309 med 7 933,4 mill. kroner.

3.7.9 *Kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet*

SAMMENDRAG

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 70 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 275 (2001-2002) ble kap. 2315 bevilget med 1 300,5 mill. kroner til dekning av utgifter ved lønnsreguleringen for arbeidstakere i det statlige tariffområdet. Finansdepartementet fikk fullmakt til å fordele bevilgningen på de av departementenes poster som har lønnsbevilgning. De endelige beregningene viser at virkningene på statsbudsjettet for 2002 av lønnsoppgjøret for 2002 er 148,5 mill. kroner høyere enn antatt. Dette skyldes i hovedsak at enkelte forvaltningsorganer med særskilte fullmakter, såkalte nettobudsjetterte virksomheter, som får lønnskompensasjon på linje med ordinære statlige, brutto-budsjetterte virksomheter det første året, ikke var tatt

med i beregningsgrunnlaget som ble lagt til grunn i St.prp. nr. 70.

Det foreslås derfor at bevilgningen under kap. 2315 økes med 148,5 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.10 *Kap. 5309 Tilfeldige inntekter*

SAMMENDRAG

I saldert budsjett for 2002 er det under kap. 5309 Tilfeldige inntekter post 29 Ymse bevilget 450,3 mill. kroner. Av dette var 400 mill. kroner forventede inntekter fra tildeling av konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret i sjøvann og én konsesjon for riksdekkende reklamefinansiert radio i det fjerde riksnettet i FM-båndet.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 63 (2001-2002) ble bevilgningen økt med til sammen 250 mill. kroner, til 700,3 mill. kroner. Av bevilgningsøkningen var 175 mill. kroner knyttet til tilbakebetalinger i forbindelse med at det ble inngått forlik mellom bobestyreren i Anders Jahres dødsbo og to av boets utenlandske motparter, Lazard Bank og Lord Kindersley. Videre ble bevilgningen økt med 45 mill. kroner som følge av tilbakeføring av overskuddslikviditet i Låne- og tilskuddsordningen under EØS-avtalen og 30 mill. kroner knyttet til ekstraordinære inntekter fra statens garanti for flyforsikring.

Det viser seg nå at enkelte av forutsetningene for bevilgningen på 700,3 mill. kroner ikke vil bli oppfylt, jf. omtalen nedenfor.

Det vil bli tildelt til sammen 40 konsesjoner for matfiskoppdrett av laks og ørret denne høsten, med en samlet inntekt på 178 mill. kroner. I henhold til den prosessen som Fiskeridepartementet har lagt opp til, har den enkelte søker tre uker på seg til å betale konsesjonsvederlaget etter at tilsagn om konsesjon er gitt. Inntektsberegningen må derfor tas med forbehold om at alle tilsagnene om konsesjon blir gitt i tide og at konsesjonsvederlagene betales inn før nyttår. Det legges til grunn inntekter på 170 mill. kroner i forbindelse med tildeling av konsesjonen for matfiskoppdrett av laks og ørret i 2002.

Som følge av at radiokonsesjonen ble utlyst senere enn forutsatt og at det har kommet inn flere søknader enn ventet, antar Kultur- og kirke departementet at tildeling av konsesjonen først vil finne sted tidligst i desember. Dette innebærer at vederlaget, som i utlysningen er fastsatt til 160 mill. kroner, vil forfalle til betaling i januar 2003. I forhold til forutsetningen i saldert budsjett om 400 mill. kroner i inntekter fra konsesjoner, må bevilgningen isolert sett settes ned med 230 mill. kroner.

De samlede innbetalingene i forbindelse med tilbakeføringen av overskuddslikviditet fra Låne- og tilskuddsordningen under EØS-avtalen antas nå å bli 75 mill. kroner, som er 30 mill. kroner mer enn lagt til grunn i St.prp. nr. 63 (2001-2002).

Under dette kapitlet inntektsføres i tillegg uforutsette inntekter som det ikke er naturlig å føre under andre kapitler. I saldert budsjett er det lagt til grunn 50,3 mill. kroner i slike uforutsette inntekter i 2002. Regnskapet pr. 30. september viser en merinntekt i forhold til bevilgningen på 90 mill. kroner. I dette beløpet er ekstraordinære inntekter fra statens garanti for flyforsikring på om lag 30 mill. kroner inkludert.

Isolert sett gir regnskapsførte inntekter i årets tre første kvartaler og behovet for å ta høyde for uforutsette inntekter også i fjerde kvartal, grunnlag for å øke bevilgningen med om lag 80 mill. kroner.

Samlet sett foreslås bevilgningen under kap. 5309 Tilfeldige inntekter redusert med 118,2 mill. kroner til 582 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å redusere kap. 5309 post 29 med 118,2 mill. kroner.

3.7.11 Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer

SAMMENDRAG

Bevilgningen dekker en rekke mindre tilbakebetalinger som det ikke er hensiktsmessig å budsjettere på egne kapitler og tilbakebetalinger som skulle vært innbetalt i tidligere budsjettår. Nivået på bevilgningen kan derfor variere sterkt mellom de enkelte budsjettår og er dermed vanskelig å anslå. Som følge av at det bare er regnskapsført 4,6 mill. kroner på denne posten i årets tre første kvartaler, foreslås bevilgningen redusert med 12,4 mill. kroner til 7,1 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.12 Kap. 5350 Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond

SAMMENDRAG

Statens Banksikringsfond ble opprettet for å styrke soliditetsvernet for banknæringen, jf. nærmere omtale i Ot.prp. nr. 20 (1990-91) og Innst. O. nr. 31 (1990-1991). Statens Banksikringsfond solgte i 2001 sin eierandel på 13,3 pst. av aksjene i Den norske Bank. Finansdepartementet foreslo i Ot.prp. nr. 33 (2001-2002) å oppheve lov 15. mars 1991 nr. 2 om Statens Banksikringsfond. Finanskomiteen sluttet seg til dette, jf. Innst. O. nr. 35 (2001-2002) og Besl. O. nr. 43 (2001-2002). Lovforslaget ble sanksjonert 7. juni 2002.

I sitt avsluttende styremøte 19. august 2002 godkjente styret i Statens Banksikringsfond sluttberetning og sluttregnskap per 19. august 2002. Med grunnlag i styrets vedtak og banksikringsloven § 10, overfører Norges Bank Statens Banksikringsfond gjenstående midler på 81,9 mill. kroner til staten. På denne bakgrunn foreslås det å bevilge 81,9 mill. kroner under kap. 5350 Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond post 50 Overføringer.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.13 Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank

SAMMENDRAG

Norges Banks overskudd i årene 1998-2000 tilsa en overføring på 8 857 301 000 kroner fra Norges Bank til statskassen i 2002, jf. Gul bok 2002.

Norges Bank har i brev av 25. oktober og 21. november 2002 til Finansdepartementet varslet at kursreguleringsfondet til banken i inneværende år er kraftig redusert som følge av fallet i aksjemarkedet internasjonalt og styrkingen av kronekursen. Kursreguleringsfondet utgjør i dag om lag 11 pst. av de kursutsatte internasjonale fordringene til Norges Bank. Norges Bank skriver at det er behov for å styrke kursreguleringsfondet.

Det er viktig for tilliten til Norges Bank at egenkapitalsituasjonen til banken er god. Finansdepartementet er enig i at det er behov for en styrking av bankens kursreguleringsfond.

Norges Banks kursreguleringsfond bygges opp gjennom bankens årlige overskudd. Norges Banks inntekter består i stor grad av avkastningen fra bankens valutareserver. På bankens passivside har valutareserven som motpost bl.a. sedler og mynt og innestående midler på statens foliokonto. Norges Bank skriver at en reduksjon av renten på statens foliokonto i Norges Bank vil redusere bankens utgifter og kan dermed bidra til en raskere oppbygging av kursreguleringsfondet. Finansdepartementet mener en slik kopling mellom størrelsen på kursreguleringsfondet og renten på foliokontoen er uheldig, og at det generelt er mest ryddig at en styrking av egenkapitalen i Norges Bank gjøres ved en direkte kapitaltilførsel fra statskassen.

I inneværende år er det under kap. 5351 post 70 budsjettet med en overføring fra Norges Bank til staten på knapt 8,9 mrd. kroner, jf. over. Norges Bank har allerede foretatt denne innbetalingen til statskassen. Det foreslås at denne overføringen tilbakeføres til Norges Bank i nysaldert budsjett. På dette grunnlag foreslås det at bevilgningen på kap. 5351 post 70 settes til null.

Finansdepartementet mener at eventuelle behov for å styrke egenkapitalen til Norges Bank også i senere år bør gjøres ved direkte kapitaltilførsler framfor at renten på foliokontoen reduseres. Finansdepartementet legger til grunn at Norges Bank varsler departementet dersom slike behov skulle oppstå, jf. bankens brev av 21. november.

Nedsettelsen av inntektsbevilgningen på knapt 8,9 mrd. kroner vil svekke budsjettbalansen i 2002, men vil ikke påvirke det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2002. Innestående på Petroleumsfondet vil ved utgangen av året bli redusert tilsvarende den nedsatte bevilgningen. Motposten vil være at kursreguleringsfondet til Norges Bank blir bygget raskere opp, og at staten vil få positive overføringer fra Norges Bank på et tidligere tidspunkt enn ellers. Handlingsrommet i budsjettpolitikken blir derfor ikke påvirket.

ENDRING I RETNINGSLINJENE FOR NORGES BANKS ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER

Norges Bank tilrår videre at kursreguleringsfondet til banken bygges opp til et høyere nivå enn tidligere. Norges Bank foreslår også enkelte andre justeringer i reglene for disponeringen av Norges Banks resultat. Finansdepartementet er enig i Norges Banks tilrådinger angående størrelsen på kursreguleringsfondet og disponeringen av resultatet. Det er på denne bakgrunn fastsatt nye retningslinjer for Norges Banks resultat ved kongelig resolusjon av 6. desember 2002.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om at bevilgningen under kap. 5351 post 70 nedsettes med kr 8 857 301 000 til kr 0.

Komiteen har merket seg at det ved kgl.res. av 6. desember 2002 er fastsatt nye retningslinjer for Norges Banks resultat.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil advare mot å øke aksjeandelen i valutaservervenes langsiktige investeringsportefølje fra 20 til 40 pst., som angitt i Nasjonalbudsjettet 2003 under beskrivelsen av regionfordelingen for Petroleumsfondet. Disse medlemmer mener det er grunn til å revurdere dette ut fra de store tap av statlige fondsmidler som er bokført den senere tiden. Denne vurderingen bør også omfatte Petroleumsfondets plasseringer. Disse medlemmer anser at det, spesielt for et kursreguleringsfond der det er behov for stor likviditet, er lite gunstig å ordne seg slik at store aksjeposter må selges på ugunstige tidspunkter i forhold til kursutviklingen.

3.7.14 *Kap. 5491 Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift*

SAMMENDRAG

Avskrivninger fra forvaltningsbedriftenes driftsbudsjett inntektsføres på denne posten. Foreslått revisjon av NVE Anleggs driftsbudsjett innebærer at bevilgningen bør reduseres med 0,5 mill. kroner, jf. Olje- og energidepartementets proposisjon om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet 2002 m.m. (St.prp. nr. 21 (2002-2003)). Posten foreslås derfor redusert med 0,5 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.15 *Kap. 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift*

SAMMENDRAG

Renter av statens kapital i forvaltningsbedriftene føres på denne posten. Foreslått revisjon av NVE Anleggs driftsbudsjett innebærer at bevilgningen reduseres med 0,5 mill. kroner, jf. Olje- og energidepartementets proposisjon om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet 2002 m.m. (St.prp. nr. 21 (2002-2003)). Posten foreslås derfor redusert med 0,5 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.16 *Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer*

3.7.16.1 POST 81 AV VERDIPAPIRER OG BANKINNSKUD I UTENLANDSK VALUTA

Sammendrag

Bevilgningen omfatter blant annet renter på statens bankinnskudd til bruk på utestasjonene. Det foreslås at bevilgningen reduseres med 4 mill. kroner i henhold til nye regnskapsanslag.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.16.2 POST 82 AV INNENLANDSKE VERDIPAPIRER

Sammendrag

Statens innenlandske verdipapirer omfatter blant annet verdipapirer i offentlige fond forvaltet av Norges Bank. Det foreslås at bevilgningen reduseres med 50 000 kroner i henhold til nye regnskapsanslag.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.16.3 POST 86 AV STATSKASSENS FOLIOKONTO I NORGES BANK

Sammendrag

Det foreslås å redusere bevilgningen under kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer post 86 Av statskassens foliokonto i Norges Bank med 2 065 mill. kroner til 2 800 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.7.16.4 FORLENGELSE AV AVTALEN OM NORGES DELTAKELSE I DEN NYE LÅNEORDNINGEN (NAB) FOR DET INTERNASJONALE VALUTAFONDET (IMF)

Ved stortingsvedtak av 20. mai 1997 fikk Finansdepartementet fullmakt til å slutte seg til den nye låneordningen for IMF "New Arrangements to Borrow" (NAB). Avtalen, som gjelder for 5 år, utløper 16. november 2003 og kan fornyes. IMF's styre fattet 12. november 2002 vedtak om å fornye avtalen for en ny femårsperiode. Det enkelte medlem av NAB må senest 6 måneder før avtalen utløper (det vil si senest 16. mai 2003) gi beskjed til IMF dersom det ikke lenger ønsker å tiltre avtalen når et vedtak om fornyelse er fattet.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for saken.

NAB har så langt fungert etter hensikten. Regjeringen ser på NAB som en viktig avtale fordi den har til formål å styrke IMF's evne til å hindre at kriser i det internasjonale pengesystemet oppstår og sprer seg til flere land. De vurderinger som lå til grunn da Norge sluttet seg til avtalen i 1997, er således fortsatt gyldige. Regjeringen ber derfor om Stortingets samtykke til at

Norge fornyer avtalen om en ny låneordning (NAB) for Det internasjonale valutafondet (IMF), jf. forslag til romertallsvedtak IV. Dette er i samsvar med tilråding fra Norges Bank.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag, jf. forslag IV under kapittel 6 Komiteens tilråding.

3.8 Statens petroleumsfond

Kap. 2800 og 5800 Statens petroleumsfond

SAMMENDRAG

I saldert budsjett for 2002 ble det under kapittel 2800, post 50 bevilget 186 770 mill. kroner. Grunnlaget for overføringen er statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet. Bevilgningen foreslås endret i denne proposisjonen slik at samlet bevilgning under kapittel 2800 post 50 blir 170 300 mill. kroner. Overføringen til Statens petroleumsfond vil først bli fastsatt endelig i forbindelse med avleggelsen av regnskapet for 2002, basert på regnskapsførte inntekter fra petroleumsvirksomhet.

Under kapittel 5800 ble det i fjor høst som overføring fra Statens petroleumsfond bevilget 36 900 mill. kroner for å dekke det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet. Nysaldert budsjett viser nå et oljekorrigert underskudd på 52 931 mill. kroner. Regnskapet forventes imidlertid å gi en merutgift på 475 mill. kroner i forhold til nysaldert budsjett. Det foreslås at det tilbakeføres nok midler til å dekke det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i anslag på regnskap for 2002. Samlet sett foreslås derfor overføringen fra Statens petroleumsfond økt med 16 506 mill. kroner i denne proposisjonen, til 53 406 mill. kroner.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag under kap. 2800.

Komiteen viser til at det etter at proposisjonen ble lagt fram ikke er fattet vedtak i Stortinget som innebærer behov for å endre bevilgningen under kap. 5800.

Komiteen viser videre til at det heller ikke under kap. 6 Komiteens tilråding, i denne innstilling, fremmes forslag som innebærer endring i forhold til det beløp som er foreslått i proposisjonen under kap. 5800.

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om at kap. 5800 forhøyes med 16,506 mrd. kroner til 53,406 mrd. kroner.

3.9 Kap. 5999 Statslånemidler

Sammendrag

Bevilgningen knyttet til statslånemidler er en saldering av statsbudsjettets inntekter og utgifter inkludert lånetransaksjoner. Bevilgningen motsvarer dermed statsbudsjettets brutto finansieringsbehov. Ved at nysaldert budsjett viser et samlet brutto finansieringsbehov på 79 220 mill. kroner foreslås samme beløp bevilget på kapittel 5999. Det forventes imidlertid at regnskapet vil vise 475 mill. kroner høyere finansieringsbehov. Stortinget vedtok i forbindelse med statsbudsjettet

2000 å bevilge 1,0 mrd. kroner til kjøp av helsetjenester fra utlandet. Denne bevilgningen ble gjort overførbart til 2001 og 2002. Det forventes at 475 mill. kroner av dette blir brukt i 2002. Regnskapet for 2002 vil dermed gi 475 mill. kroner høyere brutto finansieringsbehov og dermed et tilsvarende høyere regnskapsført beløp på kapittel 5999, enn foreslått i denne proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at det verken er gjort vedtak i Stortinget etter at proposisjonen ble lagt fram eller gjort tilråding i denne innstilling som innebærer behov for å endre Regjeringens forslag i proposisjonen under kap. 5999 Statslånemidler.

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4. ANDRE FORSLAG FREMMET UNDER KOMITEENS BEHANDLING

4.1 Barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Budsjett-innst. S. I (2002-2003), hvor flertallet uttrykte bl.a. følgende i en felles merknad:

"Flertallet ser med bekymring på kostnadsutviklingen i barnehagesektoren og viser til at regjeringen allerede i Revidert nasjonalbudsjett for 2002 ble bedt om å analysere situasjonen og komme tilbake i statsbudsjettet for 2003 med en vurdering av dette. Dette har ikke regjeringen fulgt opp. Flertallet vil derfor igjen påpeke den vanskelige situasjonen barnehagene er i, og ber Regjeringen komme tilbake i nysalderingen av budsjettet for 2002 med tiltak som kan avhjelpe situasjonen."

Flertallet må dessverre konstatere at Regjeringen ikke har fulgt opp flertallets merknad. Flertallet viser til omfattende korrespondanse mellom partiene og Finansdepartementet. Flertallet vil peke på at Finansdepartementets svar gir inntrykk av at budsjetteringen av tilskudd til bygging og drift av barnehager bygger på et svakt statistikkgrunnlag og at dette fører til stor usikkerhet i anslagene.

Flertallet er særlig opptatt av de økonomiske konsekvensene for barnehagesektoren når det gjelder lønnsoppgjøret for 2002. Spesielt har lønnsoppgjøret svekket økonomien i private barnehager. Hvis ikke private barnehager kompenseres for økte lønnsutgifter i 2002, tyder mye på at mange av disse vil dra med seg store underskudd inn i 2003. Flertallet viser til at også de kommunale barnehagene har fått økte lønnskostnader i 2002. Denne situasjonen vil gjøre det vanskelig å oppnå Stortingets målsetninger om gjennomsnittlig foreldrebetaling på kr 2 500 per barnehageplass fra 1. august 2003 og flere barnehageplasser.

Flertallet vil vise til at Finansdepartementet ikke har kunnet angi tall på merkostnadene ved barnehagenes lønnsoppgjør for 2002 på nåværende tidspunkt, og at disse først kan angis med sikkerhet når regnskapstallene for 2002 foreligger. Flertallet forutsetter at

disse regnskapsdata kan framlegges sammen med proposisjonen om barnehagereformen våren 2003.

Flertallet viser til svar av 11. desember 2002 fra Finansdepartementet på spørsmål 4 fra Arbeiderpartiet hvor det framgår at regjeringen ønsker å overføre i overkant av 200 mill. kroner fra kap. 856 post 60 til kap. 844 post 70 i statsbudsjettet for 2002. Flertallet viser til svar av 11. desember 2002 fra Finansdepartementet på spørsmål 1 fra Sosialistisk Venstreparti hvor det framgår at Regjeringen anslår at det vil bli 7 000 nye barnehageplasser i 2002. Dette er 3 000 færre enn det er lagt til grunn i statsbudsjettet for 2002. Om lag 1 800 av disse 3 000 plassene ville vært småbarnsplasser i henhold til måltallet i budsjettet. Statens kostnader for full kontantstøtte fra 1. januar 2002 for disse 1 800 barna er om lag 65 mill. kroner. Flertallet antar derfor at det i 2002 vil bli et mindreforbruk på om lag 135 mill. kroner i forhold til bevilgningen til barnehageformål (kap. 856 post 60).

Flertallet viser til at det ble bevilget 84 mill. kroner på kap. 856 post 61 Stimuleringstilskudd i Revidert nasjonalbudsjett 2002. Flertallet mener at et *eventuelt* mindreforbruk i 2002 på kap. 856 post 61 kan nyttes under kap. 856 post 60.

Flertallet mener på denne bakgrunn at 135 mill. kroner ekstra skal utbetales over kap. 856 post 60 i driftstilskudd til barnehagene som kompensasjon for økte kostnader i 2002. Flertallet mener at midlene skal fordeles med 100 mill. kroner i ekstraordinært driftstilskudd til private barnehager og 35 mill. kroner i ekstraordinært driftstilskudd til kommunale barnehager, med et likt beløp per barnehageplass til henholdsvis private og kommunale barnehager. Flertallet forutsetter at de ekstra midlene skal utbetales i 2002.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen kompensere barnehage-sektoren for økte utgifter i 2002, gjennom ekstraordinære driftstilskudd per barnehageplass tilsvarende 100 mill. kroner til private barnehager og 35 mill. kroner til kommunale barnehager over kap. 856 post 60 for 2002. De 135 mill. kroner skal utbetales i 2002. Et eventuelt mindreforbruk i 2002 på kap. 856 post 61 kan nyttes under kap. 856 post 60.

Kap. 856 post 61 tilføyes stikkordet "*kan nyttes under kap. 856 post 60*"."

Flertallet viser til at dette forslag innebærer at allerede bevilgede barnehagemidler på kap. 856 post 60 blir utbetalt til barnehagene. Det er budsjettmessig dekning på kap. 856 post 60 til de 135 mill. kroner flertallet ønsker at skal komme til utbetaling i 2002. Flertallet viser til Finansdepartementets svar av 13. desember 2002 på spørsmål 2 fra Høyre hvor det framgår at "fylkesmennes prognoser anslår et mindreforbruk på barnehagekapitlet på om lag 181 mill. kr." Inndekningsbehovet relaterer seg til et merbehov på 217 mill. kroner under kap. 844 Kontantstøtte.

Flertallet mener at netto merbehov for bevilgning til kontantstøtte (kap. 844) må dekkes på ordinære

måte for overslagsbevilgninger. Hvis behovet øker, må bevilgningen økes. Flertallet viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 17 (2002-2003), St.prp. nr. 19 (2002-2003), St.prp. nr. 26 (2002-2003) og St.prp. nr. 27 (2002-2003) foreslo å øke en rekke overslagsbevilgninger (eks. dagpenger, sykepenger, fødselspenger) fordi det har oppstått et merbehov i løpet av 2002.

Flertallet viser til at Regjeringen har presentert sprikende tallgrunnlag for antall kontantstøttemottakere i 2002. I St.prp. nr. 1 (2002-2003) for Barne- og familiedepartementet er antall kontantstøttemottakere anslått til 80 900 for 2002. I Finansdepartementets svar av 11. desember 2002 på spørsmål 4 fra Arbeiderpartiet er antall mottakere anslagsvis økt med 7 200. Flertallet mener at mye tyder på at Regjeringen ikke har god nok oversikt over behovet for bevilgninger på kap. 844 Kontantstøtte.

Flertallet viser til at det først er når flertallet legger inn forslag for å styrke barnehagesektorens økonomi at Regjeringen kommer opp med oppdaterte tall for kontantstøtte som viser et stort merforbruk. Flertallet mener at så store beløp med fordel kunne vært omtalt i stortingsproposisjonen om nysalderingen.

Flertallet vil understreke at kompensasjon for inneværende års lønnsoppgjør normalt ikke skal skje, og at det som gjøres i denne innstillingen er knyttet til overgangen til et nytt finansieringssystem for barnehagesektoren.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at flertallet foreslår å øke bevilgningene til barnehager (kap. 856 post 60) med 135 mill. kroner. Dette skal dekkes inn gjennom et antatt mindrebehov under kap. 844 Kontantstøtte sammenliknet med Finansdepartementets anslag.

I brev av 13. desember 2002, som følger som trykt vedlegg til denne innstillingen, skriver finansministeren bl.a. følgende om anslagene for 2002 for kap. 844 Kontantstøtte post 70, kap. 856 Barnehager post 60 og post 61:

"Det vil anslagsvis være gjennomsnittlig 7 200 flere barn som mottar kontantstøtte enn det som ble lagt til grunn for bevilgningen på kap. 844, post 70 i 2002. Dette som følge av færre nye barnehageplasser enn vedtatte måltall for 2001 og 2002. Dette innebærer isolert sett en økning i utgiftene til kontantstøtte på i overkant av 200 mill. kroner. Departementet har på usikkert grunnlag anslått at mindreforbruket i 2002 på barnehagekapitlet vil tilsvare anslått merbehov på kontantstøttekapitlet. Merbehovet på kontantstøttekapitlet dekkes således over kap. 856, post 60 Driftstilskudd til barnehager, jf. at de to postene har stikkordet "kan nyttes under"."

Om anslagene for kontantstøtten skriver finansministeren:

"Rikstrygdeverket anslår utgiftene i 2002 til 2 830 mill. kroner basert på utvikling i barnetall, bruk av kontantstøtte og regnskapstall ved utgangen av 3. kvartal. Effekten av hovedinntaket i barnehagene i august/september er derfor med i tallgrunnlaget. Dette innebærer en merutgift i forhold til årets bevilgning på 217

mill. kroner. I dette anslaget er det lagt til grunn at gjennomsnittlig antall barn med kontantstøtte og gjennomsnittlig tilskuddsbeløp per barn per år anslås til hhv. 88 114 barn og 32 117 kroner.

Merutgiften på 217 mill. kroner i forhold til årets bevilgning til kontantstøtte skyldes:

- 233 mill. kroner til flere barn med kontantstøtte.
- 16 mill. kroner i redusert gjennomsnittlig tilskuddsbeløp per barn per år.

Rikstrygdeverkets anslag for utgiftene i 2002 til kontantstøtte anses som relativt treffsikre."

Om anslagene for kap. 856 Barnehager post 60 Driftstilskudd til barnehager skriver finansministeren:

"Fylkesmennene har i forbindelse med regnskapsrapportering per september/oktober kommet med prognoser over totalt behov på kap. 856, post 60 for resten av året, herunder behovet for midler til nye barnehageplasser. Fylkesmennenes prognoser anslår et mindreforbruk på barnehagekapitelet på om lag 181 mill. kroner. Anslått mindreforbruk vil således ikke være tilstrekkelig til å dekke merbehovet på 217 mill. kroner under kap. 844 Kontantstøtte, post 70 Tilskudd. Differensen er på 36 mill. kroner.

Fylkesmennenes prognoser må imidlertid anses som usikre. Tilsvarende innhenting av prognoser for 2001 viste i etterkant en overvurdering av behovet for midler

til driftstilskudd på om lag 50 mill. kroner. Det er lite som tilsier at kvaliteten på dataene for 2002 er vesentlig forbedret."

Disse medlemmer konstaterer, basert på brevet fra finansministeren, at flertallets forslag om å øke bevilgningene til barnehager ikke har noen realistisk inndekning.

Disse medlemmer er overrasket over at flertallet på denne måten undergraver selve grunntanken i bevilgningsreglementet og bidrar til å svekke kontrollen med utgiftene på budsjettet.

5. NY SALDERING AV STATSBUDDSJETTET MEDREGNET FOLKETRYGDEN FOR 2002

Komiteen viser til at det etter at proposisjonen ble lagt fram ikke er gjort vedtak som innebærer endringer i hovedtalene på statsbudsjettet for 2002. Det er heller ikke under kap. 6 Komiteens tilråding, i denne innstilling, fremmet forslag som innebærer slike endringer.

Komiteen viser derfor til fjerde kolonne i tabell 1.1 foran når det gjelder hovedtallene på statsbudsjettet for 2002 etter nysalderingen.

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
Utgifter			
167		Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA):	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med.....	144 100 000
		fra kr 859 200 000 til kr 1 003 300 000	
305		Lotteritilsynet (jf. kap. 3305):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med.....	4 000 000
		fra kr 53 037 000 til kr 49 037 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610):	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med.....	2 000 000
		fra kr 860 000 000 til kr 858 000 000	
	70 (NY)	Tilbakebetaling av avgifter som er avviklet, bevilges med.....	4 400 000
1618		Skatteetaten (jf. kap. 4618):	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med.....	45 000 000
		fra kr 3 154 000 000 til kr 3 199 000 000	
	22	Større IT-prosjekter, kan overføres, forhøyes med.....	35 000 000
		fra kr 376 400 000 til kr 411 400 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, nedsettes med....	20 000 000
		fra kr 124 100 000 til kr 104 100 000	
1632		Merverdiavgiftskompensasjon for kommuner, fylkeskommuner og frivillige organisasjoner:	
	70	Momskompensasjon til frivillige organisasjoner, kan overføres, nedsettes med.....	65 000 000
		fra kr 195 000 000 til kr 130 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1650		Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606):	
	88	Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med.....	50 000 000
		fra kr 355 000 000 til kr 305 000 000	
	89	Renter og provisjon m.m. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med.....	73 700 000
		fra kr 16 893 000 000 til kr 16 966 700 000	
1651		Statsgjeld, avdrag og innløsning:	
	92	Avdrag på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med	210 900 000
		fra kr 1 561 000 000 til kr 1 350 100 000	
2309		Tilfeldige utgifter:	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med.....	7 933 497 000
		fra kr 7 983 412 000 til kr 49 915 000	
2315		Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med.....	148 512 000
		fra kr -148 512 000 til kr 0	
2800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 5800):	
	50	Overføring til fondet, nedsettes med.....	16 470 000 000
		fra kr 186 770 000 000 til kr 170 300 000 000	
Inntekter			
3254		Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 254):	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med.....	64 700 000
		fra kr 20 074 000 til kr 84 774 000	
3305		Inntekter fra spill og lotterier (jf. kap. 305):	
	2	Gebyr, nedsettes med.....	20 000 000
		fra kr 58 962 000 til kr 38 962 000	
3520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520):	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, forhøyes med.....	79 400 000
		fra kr 680 766 000 til kr 760 166 000	
3961		Statsforetak under NHD:	
	70	Garantiprovisjon, Statkraft SF, forhøyes med.....	12 000 000
		fra kr 100 000 000 til kr 112 000 000	
4610		Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610):	
	4	Gebyr for registrering av småbåter, nedsettes med.....	5 000 000
		fra kr 13 900 000 til kr 8 900 000	
4618		Skatteetaten (jf. kap. 1618):	
	1	Pante- og tinglysingsgebyr (Namsmannen), nedsettes med.....	6 700 000
		fra kr 24 200 000 til kr 17 500 000	
5309		Tilfeldige inntekter:	
	29	Ymse, nedsettes med.....	118 213 000
		fra kr 700 253 000 til kr 582 040 000	
5341		Avdrag på utestående fordringer:	
	91	Alminnelige fordringer, nedsettes med	12 423 000
		fra kr 19 517 000 til kr 7 094 000	
5350		Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond:	
	50 (NY)	Overføringer, bevilges med.....	81 879 000
5351		Overføring fra Norges Bank:	
	70	Overføring, nedsettes med.....	8 857 301 000
		fra kr 8 857 301 000 til kr 0	
5491		Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481):	
	30	Avskrivninger, nedsettes med.....	500 000
		fra kr 656 264 000 til kr 655 764 000	
5501		Skatter på formue og inntekt:	
	70	Toppskatt mv., forhøyes med.....	822 000 000
		fra kr 19 978 000 000 til kr 20 800 000 000	
	72	Fellesskatt, forhøyes med.....	2 972 000 000
		fra kr 105 928 000 000 til kr 108 900 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner
5506		Avgift av arv og gaver:	
	70	Avgift, nedsettes med..... fra kr 1 425 000 000 til kr 1 296 000 000	<u>129 000 000</u>
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum:	
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt, nedsettes med..... fra kr 38 300 000 000 til kr 33 000 000 000	<u>5 300 000 000</u>
	72	Særskatt på oljeinntekter, nedsettes med..... fra kr 63 900 000 000 til kr 53 100 000 000	<u>10 800 000 000</u>
	73	Produksjonsavgift, forhøyes med..... fra kr 1 300 000 000 til kr 1 400 000 000	<u>100 000 000</u>
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen:	
	70	Avgift, nedsettes med..... fra kr 3 300 000 000 til kr 3 000 000 000	<u>300 000 000</u>
5511		Tollinntekter:	
	70	Toll, nedsettes med..... fra kr 1 670 000 000 til kr 1 650 000 000	<u>20 000 000</u>
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter, nedsettes med..... fra kr 19 000 000 til kr 11 000 000	<u>8 000 000</u>
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.:	
	70	Avgift, nedsettes med..... fra kr 132 700 000 000 til kr 131 700 000 000	<u>1 000 000 000</u>
5526		Avgift på alkohol:	
	71	Produktavgift på brennevin, vin m.m., nedsettes med..... fra kr 4 780 000 000 til kr 4 600 000 000	<u>180 000 000</u>
	72	Produktavgift på øl, forhøyes med..... fra kr 3 571 000 000 til kr 3 650 000 000	<u>79 000 000</u>
5531		Avgift på tobakkvarer:	
	70	Avgift, nedsettes med..... fra kr 7 501 000 000 til kr 6 970 000 000	<u>531 000 000</u>
5536		Avgift på motorvogner m.m.:	
	71	Engangsavgift på motorvogner m.m., nedsettes med..... fra kr 12 855 000 000 til kr 12 300 000 000	<u>555 000 000</u>
	72	Årsavgift, forhøyes med..... fra kr 5 356 000 000 til kr 5 575 000 000	<u>219 000 000</u>
	73	Vektårsavgift, nedsettes med..... fra kr 347 000 000 til kr 320 000 000	<u>27 000 000</u>
	75	Omregistreringsavgift, forhøyes med..... fra kr 1 574 000 000 til kr 1 600 000 000	<u>26 000 000</u>
	76	Avgift på bensin, nedsettes med..... fra kr 8 772 000 000 til kr 8 440 000 000	<u>332 000 000</u>
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift), nedsettes med..... fra kr 3 930 000 000 til kr 3 800 000 000	<u>130 000 000</u>
5541		Avgift på elektrisk kraft:	
	70	Forbruksavgift, forhøyes med..... fra kr 6 206 000 000 til kr 6 450 000 000	<u>244 000 000</u>
5542		Avgift på mineralolje mv.:	
	70	Avgift på mineralolje, nedsettes med..... fra kr 890 000 000 til kr 420 000 000	<u>470 000 000</u>
	71	71 Avgift på smøreolje, nedsettes med..... fra kr 97 000 000 til kr 80 000 000	<u>17 000 000</u>
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.:	
	70	CO ₂ -avgift, nedsettes med..... fra kr 3 618 000 000 til kr 3 465 000 000	<u>153 000 000</u>
	71	Svovलगift, nedsettes med..... fra kr 98 000 000 til kr 82 000 000	<u>16 000 000</u>

Kap.	Post	Formål:	Kroner
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall:	
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall, forhøyes med..... fra kr 470 000 000 til kr 500 000 000	30 000 000
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier:	
	70	Trikloretten (TRI), nedsettes med..... fra kr 24 000 000 til kr 4 000 000	20 000 000
	71	Tetrakloretten (PER), nedsettes med..... fra kr 16 000 000 til kr 2 000 000	14 000 000
5555		Sjokolade- og sukkervareavgift:	
	70	Avgift, forhøyes med..... fra kr 835 000 000 til kr 860 000 000	25 000 000
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.:	
	70	Avgift på alkoholfrie kullsyreholdige drikkevarer, forhøyes med..... fra kr 835 000 000 til kr 935 000 000	100 000 000
5557		Avgift på sukker:	
	70	Avgift, nedsettes med..... fra kr 209 000 000 til kr 200 000 000	9 000 000
5558		Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.:	
	70	Produktavgift, forhøyes med..... fra kr 35 000 000 til kr 50 000 000	15 000 000
5559		Avgift på drikkevareemballasje:	
	70	Grunnavgift på engangsemballasje, forhøyes med..... fra kr 363 000 000 til kr 450 000 000	87 000 000
	71	Miljøavgift på kartong, forhøyes med..... fra kr 14 000 000 til kr 16 000 000	2 000 000
	72	Miljøavgift på plast, forhøyes med..... fra kr 17 000 000 til kr 35 000 000	18 000 000
	73	Miljøavgift på metall, nedsettes med..... fra kr 106 000 000 til kr 88 000 000	18 000 000
	74	Miljøavgift på glass, nedsettes med..... fra kr 51 000 000 til kr 42 000 000	9 000 000
5565		Dokumentavgift:	
	70	Avgift, forhøyes med..... fra kr 2 800 000 000 til kr 3 100 000 000	300 000 000
5580		Avgift på flyging av passasjerer:	
	72	Avgift, nedsettes med..... fra kr 555 000 000 til kr 488 000 000	67 000 000
5603		Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481):	
	80	80 Renter av statens faste kapital, nedsettes med..... fra kr 65 547 000 til kr 65 047 000	500 000
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer:	
	81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta, nedsettes med..... fra kr 5 000 000 til kr 1 000 000	4 000 000
	82	Av innenlandske verdipapirer, nedsettes med..... fra kr 100 000 til kr 50 000	50 000
	86	Av statskassens foliokonto i Norges Bank, nedsettes med..... fra kr 4 865 000 000 til kr 2 800 000 000	2 065 000 000
5609		Renter av lån til statsforetak under NHD:	
	81	Renter, Statkraft SF, forhøyes med..... fra kr 138 000 000 til kr 154 500 000	16 500 000
5700		Folketrygdens inntekter:	
	71	Trygdeavgift, forhøyes med..... fra kr 57 522 000 000 til kr 58 100 000 000	578 000 000
	72	Arbeidsgiveravgift, forhøyes med..... fra kr 79 110 000 000 til kr 79 700 000 000	590 000 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
5800		Statens petroleumsfond (jf. kap. 2800):	
	50	Overføring fra fondet, for høyes med.....	16 506 000 000
		fra kr 36 900 000 000 til kr 53 406 000 000	
5999		Statslånemidler:	
	90	Lån, for høyes med.....	20 398 800 000
		fra kr 58 821 200 000 til kr 79 220 000 000	

II

Folketrygdens finansiering

Stortinget samtykker i at folketrygdens finansieringsbehov for 2002 dekkes ved statstilskudd.

III

Oppretting av feilpostering i det sentrale statsregnskapet

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet i 2002 kan debitere statskassens mellomværende med Forbrukerrådet og kreditere konto for forskyvninger i balansen med 1 570 331,65 kroner.

IV

Forlengelse av avtalen om Norges deltakelse i den nye låneordningen (NAB) for Det internasjonale valutafondet (IMF)

Stortinget samtykker i at Norge fortsatt slutter seg til avtalen om en ny låneordning (NAB) for Det internasjonale valutafondet (IMF).

V

Kompensasjon til barnehagesektoren

Stortinget ber Regjeringen kompensere barnehagesektoren for økte utgifter i 2002, gjennom ekstraordinære driftstilskudd per barnehageplass tilsvarende 100 mill. kroner til private barnehager og 35 mill. kroner til kommunale barnehager over kap. 856 post 60 for 2002. De 135 mill. kroner skal utbetales i 2002. Et eventuelt mindreforbruk i 2002 på kap. 856 post 61 kan nyttes under kap. 856 post 60.

Kap. 856 post 61 tilføyes stikkordet "*kan nyttes under kap. 856 post 60*".

Oslo, i finanskomiteen, den 16. desember 2002

Siv Jensen
leder og ordfører

Ingebrigt S. Sørfohn
sekretær

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet (v/ finansministeren) til finanskomiteen/Høyres fraksjon, datert 13. desember 2002

Viser til brev fra Finanskomiteen/Høyres fraksjon av 13. desember 2002 og vedlegger svar på spørsmål nr 1. og 2.

Spørsmål:

"Hva ville konsekvensene være av å gjøre overslagsbevilgningen under kap. 856 post 60 overførbar?"

Svar:

"Driftstilskuddet til barnehager under kap. 856 post 60 er en regelstyrt ordning, og i statsbudsjettet er bevilgningen tilført stikkordet "overslagsbevilgning". Vilkåret for å nytte stikkordet under postene 60-99, er at det dreier seg om tilskudd eller lån som staten i det vesentlige er pliktig til å dekke i henhold til regler fastsatt i lov eller andre stortingsvedtak. Det innebærer at for vedtatte regler og tilskuddssatser, utarbeides et best mulig anslag for utgiftene det enkelte budsjettår. For barnehagesektoren har en eksplisitte målsettinger om utbygging av nye barnehageplasser (netto tilvekst) og anslaget for utgiftene på kap. 856 post 60 er konsistent med dette måltallet. Videre må bevilgningene på kap 856 post 60 ses i sammenheng med bevilgningene under kap 844 Kontantstøtte (post 70). Slik regelverket for kontantstøtteutbetalinger er, vil flere barnehageplasser for barn under 3 år isolert sett medføre lavere utbetalinger til kontantstøtte og vice versa. Under kap. 856 post 60 er det derfor tilført stikkordene "kan nyttes under kap. 844 post 70" og tilsvarende for kap 844 post 70. Utgiftene under de to kapitlene må derfor ses i nær sammenheng.

Det er ikke meningsfylt å gjøre en overslagsbevilgning overførbar. Under en overslagsbevilgning som er regelstyrt, bevilges de midler som er nødvendige for å oppfylle regelstyrte forpliktelser i ordningen. Stikkordet "gir adgang til å overskride" det budsjetterte beløpet (med gitt regelverk). Annerledes stiller det seg for eksempel i forbindelse med et byggeprosjekt med en fastsatt kostnadsramme, hvor det er usikkert hvordan kostnadene forløper over byggeperioden. Her vil det være naturlig å gjøre bevilgningen det enkelte år overførbar.

Så lenge en ikke samtidig endrer regelverket (tilskuddssatsene) vil det derfor ikke ha noen virkning å gjøre en overslagsbevilgning overførbar. De nødvendige midlene som følger av regelverket, blir bevilget hvert år. Hvis derimot tanken er at overførbarheten skal gi rom for å øke satsene året etter, vil dette kunne ha store konsekvenser. Dette vil undergrave selve grunn tanken i bevilgningsreglementet for en overslagsbevilgning, og sterkt svekke kontrollen med utgiftene på budsjettet. Samme betenkeligheter vil være knyttet til et tilfelle hvor en på slutten av året øker satsene fordi bevilgningsbehovet ser ut til å være lavere enn tidligere anslått. Det ville innebære en særdeles uheldig asymmetri; overskridelser på overslagsbevilgninger blir tatt

inn mens mindreforbruk overføres og genererer en enda sterkere utgiftsvekst neste år. De samlede utgiftene på statsbudsjettet ville dermed konsekvent bli for lavt budsjettert."

Spørsmål:

"Vi ber om en nærmere redegjørelse av anslagene for 2002 for kap. 844 Kontantstøtte, post 70, kap. 856 Barnehager, post 60 og post 61?"

Spørsmålet er forelagt Barne- og familiedepartementet, som svarer følgende:

"Kontantstøttebevilgningen (kap. 844, post 70) netto budsjetteres, dvs. at bevilgningen dimensjoneres ut fra at antall kontantstøttebrukere reduseres tilsvarende måltallet for utbygging av småbarnsplasser. Bevilgningen for 2002 forutsetter at måltallene for nye barnehageplasser i 2001 og 2002 oppfylles. Måltallet for 2001 var 6 000 nye barnehageplasser, alle for barn under 3 år. Måltall for 2002 var 6 000 nye barnehageplasser for barn under 3 år og 4 000 nye barnehageplasser for barn over 3 år. Samlet måltall for 2001 og 2002 blir derfor 16 000 nye plasser, fordelt på 12 000 barnehageplasser for barn under 3 år og 4 000 plasser for barn over 3 år.

Det vil anslagsvis være gjennomsnittlig 7 200 flere barn som mottar kontantstøtte enn det som ble lagt til grunn for bevilgningen på kap. 844, post 70 i 2002. Dette som følge av færre nye barnehageplasser enn vedtatte måltall for 2001 og 2002. Dette innebærer isolert sett en økning i utgiftene til kontantstøtte på i overkant av 200 mill. kroner. Departementet har på usikkert grunnlag anslått at mindreforbruket i 2002 på barnehagekapittelet vil tilsvare anslått merbehov på kontantstøttekapittelet. Merbehovet på kontantstøttekapittelet dekkes således over kap. 856, post 60 Driftstilskudd til barnehager, jf. at de to postene har stikkordet "kan nyttes under".

Nærmere redegjørelse for anslagene i 2002 på kap. 844 Kontantstøtte, post 70 Tilskudd:

Saldert budsjett for 2002 på 2 613 mill. kroner er basert på gjennomsnittlig 80 900 barn med kontantstøtte og gjennomsnittlig tilskuddsbeløp per barn på 32 299 kroner. Måltallene for nye barnehageplasser for barn 0-3 år på 6 000 plasser både i 2001 og 2002, ligger til grunn for anslått gjennomsnittlig antall barn med kontantstøtte.

Rikstrykdeverket anslår utgiftene i 2002 til 2 830 mill. kroner basert på utvikling i barnetall, bruk av kontantstøtte og regnskapstall ved utgangen av 3. kvartal. Effekten av hovedinntaket i barnehagene i august/ september er derfor med i tallgrunnlaget. Dette innebærer en merutgift i forhold til årets bevilgning på 217 mill. kroner. I dette anslaget er det lagt til grunn at gjennomsnittlig antall barn med kontantstøtte og gjen-

nomsnittlig tilskuddsbeløp per barn per år anslås til hhv. 88 114 barn og 32 117 kroner.

Merutgiften på 217 mill. kroner i forhold til årets bevilgning til kontantstøtte skyldes:

- 233 mill. kroner til flere barn med kontantstøtte.
- 16 mill. kroner i redusert gjennomsnittlig tilskuddsbeløp per barn per år.

Rikstrygdeverkets anslag for utgiftene i 2002 til kontantstøtte anses som relativt treffsikre.

Nærmere redegjørelse for anslagene i 2002 på kap. 856 Barnehager, post 60 Driftstilskudd til barnehager;

Fylkesmennene har i forbindelse med regnskapsrapportering per september/oktober kommet med prognoser over totalt behov på kap. 856, post 60 for resten av året, herunder behovet for midler til nye barnehageplasser. Fylkesmennenes prognoser anslår et mindreforbruk på barnehagekapitelet på om lag 181 mill. kroner. Anslått mindreforbruk vil således ikke være tilstrekkelig til å dekke merbehovet på 217 mill. kroner under kap. 844 Kontantstøtte, post 70 Tilskudd. Differensen er på 36 mill. kroner.

Fylkesmennenes prognoser må imidlertid anses som usikre. Tilsvarende innhenting av prognoser for 2001 viste i etterkant en overvurdering av behovet for midler til driftstilskudd på om lag 50 mill. kroner. Det er lite som tilsier at kvaliteten på dataene for 2002 er vesentlig forbedret.

På denne bakgrunn er det anslått et mindrebehov i 2002 på kap. 856, post 60 på i overkant av 200 mill. kroner. Merbehovet på kontantstøttekapittelet dekkes således over kap. 856, post 60 Driftstilskudd til barnehager, jf. at de to postene har stikkordet "kan nyttes under".

Nærmere redegjørelse for anslagene i 2002 på kap. 856 Barnehager, post 61 Stimuleringstilskudd:

For å bidra til økt barnehageutbygging ble det i fbm. Revidert nasjonalbudsjett 2002 innført et stimuleringsstilskudd på 16 000 kroner per nyetablerte plass over 3 år og 20 000,- per nyetablerte plass under 3 år fra 1. juli 2002 (Innst. S. nr. 255 (2001-2002)). Dette utgjorde en merutgift på om lag 84 mill. kroner basert på 7 500 nye plasser fra 1. juli 2002, hvorav hhv. 4 500 plasser for barn over tre år og 3 500 plasser for barn under tre år.

Ut fra de tilbakemeldinger departementet har fått fra fylkesmennene om utbetaling av stimuleringsstilskudd, vil bevilgningen bli benyttet fullt ut selv om veksten i antall barnehageplasser er lavere enn måltallene som er lagt til grunn i budsjett. Dette fordi veksten i antall barnehageplasser er nettotilvekst. Det vil si alle nyopprettede plasser minus nedleggelse. For stimuleringsstilskuddet derimot er det ikke nettoveksten, men reelt nye plasser som er avgjørende for hvor mye som er utbetalt. Det vil derfor bli utbetalt stimuleringsstilskudd for betydelig flere plasser enn hva som fremgår som nettotilvekst.